

ВЫСПА

На скрыжаваньні вуліцы Сянкевіча з Рынкам Касьцюшкі ў Беластоку, недалёка ад новага помніка Язэпу Пілсудзкаму, стаяў стары й плакаў. Акуратны старэча, з густым, добра падстрыжаным белым воўкам на высокай галаве. У шэрым гарнітуры, траха запыленых чорных пантофлях з добрае сьвіное скуры. У руцэ трымаў рэжымную цэлафанавую торбу, у якой прабіваўся кшталт пукатае папкі. Стары высмаркаўся ў вялікую клятчатую хустку. Меў яе згомтаную ў далоні, калі наляцеў на яго Валік Харужы, званы Прышчом, за нячыстую скуру твару семнаццацігадовага юнака.

Прышч бег да аўтобуса нумар 2, што прыпыняўся ля староўкі „Сонечнае”, — сьпяшаўся на аўтавакзал. На пятнаццатую пляцоўку, зь якое адпраўляўся аўтобус у Бандары, ледзь пасьпеў — за запыленаю шыбай убачыў прыплюшчаную злосную рудабародую фізіяномію Толюся Міруця; відаць, брала ўжо яго халера, што гэты Прышчык, як заўсёды, спазьняецца, разам з заплечнікам, поўным стравы, вайсковаю палаткай і спальнікамі. Валік закінуў у тыл салона свае транты да дабытку Міруця — жоўтага плястмасавага вядзерка, накрывага пледам, бляшанак і вудаў. Ехалі ў Бандары, на Семяноўскае штучнае возера. Мелі іх там ужо чакаць Генік Бібік з

Гайнаўкі й Богусь Карчэўскі, сябра Прышча з тэхнікума, беластачанін.

На гэтым возеры была іхняя выспа, парослая старым яблыневым садам, крывымі каравымі вішнямі й шыпшынай. Навокал падмурка, на якім калісьці стаяла хата й шчарбатых руінаў кафлёвых печаў кусьціліся рэвень, цыбуля-зімоўка, выбуялы вечны часнок, якога ня зьнішчаў найбольш люты мароз, кроп, дзікая морква-сьнітка, калючы гурэчнік. Ад берага напаўзалі шырокія кусты лазьняку, гострая асака. Была тут калісьці старая, больш чым дзьвесьцегадовая ліцьвінская вёска Буды, заможная, салідная. Выселілі адсюль усіх жыхароў, калі разьлівалі Нарву ў вадасховішча з чыстай вадой для Беластока. Вада пакрыла ўсё. Там-сям засталіся выспы-грудкі. Даплывалі хлопцы на такі „свой” кавалак старой драўлянай лодкай нябожчыка Яська Лукшы. Расстаўлялі шацёр, распальвалі пад паржавелай фаеркай на аскепках пліты альбо раскладалі вогнішча й сядзелі дзень-два, вудзілі рыбу.

Сухія галіны яблыняў і вішняў на распалку канчаліся, платы ўжо даўно папалілі (штыкеты былі зусім струхлелыя, агонь па іх толькі поўзаў). Расло тут некалькі паджоўклых ядлоўцаў, падкідалі заўсёды па пару іхніх галінак у агонь, для выдатнага дымку. Выкарысталі амаль усе паваленыя птушыным памёгам дошкі куратніка, чорныя неакараваныя палюўкі

нужніка, аблупілі на распалку старую вялікую бярозу, што ляжала з падмытым карэньнем зялёным чубам у вадзе (вельмі-ж добра падтрымлівала агонь яе кара, павітая ў кудзеркі). Падмурак быў досыць сьвежы — вялікія чырвоныя камяні, залітыя цэмэнтам, а на іх — вырыты цвіком год „1968”. Хату купілі людзі, бадай, у Новую Луку, а гаспадар жыў у Бандарах, у новым блёку. Сюды ніколі не заглядаў, бо й чаго; раз толькі зачапіў Прышча: „На маю выспу, бачу, езьдзіце? Рыбку лавеце лепш тут, альбо ў Семяноўцы. На халеру вам такі ладны кавалак веславаць?”

Сённяя гатавалі на прыпечку булён на курыных лапках. Богусь палез у садок, ламаў галінкі, рваў сухую траву. Учапіўся за вішню, доўга цяпаў яе сякеркай, але ледзьве адшчапаў пару кавалкаў кары, шурпатай, зь вялікімі куксамі нацёкаў смолкі. Прывалок падсохлы вялікі куст ружы — звочыў яго ўжо раней; цікава было, які дым дае ружавая драўніна. Толось Міруць нарыхтаваў вогнішча; прыдаліся апошнія дошкі з куратніка, зь іржавымі крывымі цвікамі.

Ад семяноўскага моста, ад чыгуначнага насыпу памалу падплывала лодка. На ёй былі дзьве паненкі. Адна, вялікая, у чорным купальніку, веславала. Другая, з бурачковым загарам на далікатнай скуры малочнае бляндынкі, паліла цыгарэту. На лаўцы побач

зь ёю сядзеў жвавы кудлаты сабачка, відавочна незадаволены падарожжам.

Лодка прыстала да берага. Дзяўчына ў чорным купальніку саскочыла ў ваду, закінула шнур на бярозу. Узяла на плячо палатку, схапіла вядро.

— Бажэна, паварушыся хоць крыху! Вазьмі, расстаў намёт, да халеры! І Цюціка пільнуй, а то зноў куды палезе!

Цюцік разьдзяўгаўся, як апантаны, на Прышча, які чысьціў толькі што злоўленья плотачкі. Бажэна села на пянёк, падцягнула да падбародзьдзя свае чырвоныя вострыя каленкі.

— Будзем заўтра лавіць на жыўца шчу пакоў! — паінфармаваў Генік Ірэну.

— Ага. Але, во, ля: што зь небам робіцца! Памажы мне расставіць намёт, бо, не дай Бог, як улялюшчыць дождж, то сплывем з гэтага астраўка...

— Дожджык, дожджык, крапані, бабаў з поля прагані! — разрагатаўся Прышч, задраў бараду ў неба.

Неба, праўда, зьмянялася. Хутка беглі на ўсход цяжкія, поўныя хмары з жоўта-бурымі расплывчатымі плямамі. Сыпанулі халодныя, цяжкія кроплі. Заціхла.

Сонца села за чорна-сіні мур цісоўскага лесу. Паволі па-над возерам разляглася высокая імгла. Па тоні несьліся гукі музыкі ад Бандароў — на пляцоўцы ля новага гатэля сёньня йграла „Грамада”. Залязгатаў на насыпе таварны цягнік.

Богусь выцягнуў з трысьнягу бутэльку „лшанічнае”. Добра смакавала да булёну. Над вогнішчам павесілі на дроце вянок плотак і кавалак сухое паляндвіцы; Цюцік ледзь не выдзер дзярна на паўмэтра, глытаючы сьлінку.

Хутка павячэралі. Засквірчэлі на вуглях рыбіны костачкі. Прышч выцер тлустыя пальцы аб шорты.

— Бажэнка, можа, пойдзем, паплаваем?

Дзяўчына нічога не сказала, засяроджана скубла з пляча спаленую загарам скуру. Зьбег па схіле, у мяккую, вільготную цемрадзь. Памалу ўступіўся ў чорную ваду. Азірнуўся на бераг. Яны былі высока, нейк далей, чым сапраўды, скурчаныя над трапяткім рубінавым вокам, быццам вялікай жарынай папяросы, у высокім слупе іскраў; нёсься адтуль пах ядлоўца й вэнджанага мяса. Хтосьці, здаецца, Богусь, рагатнуў ад сэрца, піснула ў яблынях птушка, нешта залапатала ў ку сгах, з шумам сіганула цераз лазьняк.

Перад ім уздымалася, дыхала вада водарам сьвежай рыбы й падгнилае травы. Валік глыбока ўдыхнуў паветра, склаў далоні ў стрэлку... Пеканула ў грудзях. Боль адазваўся ззаду, пад лапаткай. Хіснуўся. Як стрэл, боль твару — ляснуўся ў паверхню вады — асьляпляючы, белы.

Толюсь, цяжка ступаючы, сышоў на бераг. Намацаў у доўгай кішэні портак пушачку запалак і папяросы, выпраставаў пакамечаную „папулярную”. З сухім трэскам успыхнуў вогнік. Толюсь закашляў.

У Нарве моцна хлюпнула, заламатала пад берагам,
мусіць, немалая рыба. Толюсь вялікім пальцам нагі
ўціснуў недакурак у пясок і палез назад, сапучы, па
зьдзірванелым загоне трускалак, да вогнішча.
„Надвор’е якраз на шчу пака” — падумаў.

КАМУНІКАТ.ORG